

Jiráskův Hronov

CELOSTÁTNÍ PŘEHLÍDKA AMATÉRSKÝCH DIVADELNÍCH SOUBORŮ

V loňském roce jsme na Jiráskově Hronově přivítali sovětský divadelní soubor z Vyborgu v Leningradské oblasti. Představení, které v průběhu přehlídky uvedl, navštívil také ministr kultury ČSR dr. Milan Klusák, který o přestávce se členy sovětského kolektivu pobesedoval. K jeho loňské návštěvě se vracíme fotografií, která připomíná také sympatický soubor a jeho působivé představení.

NOVINÁŘI V HRONOVĚ

Každý z ročníků přehlídky amatérských divadelních souborů v Hronově se těší pozornosti přijíždějících hostů z naší republiky i ze zahraničí a díky problémům, které pomáhá v rámci amatérského divadla řešit, také pozornosti našich sdělovacích prostředků. I v letošním roce přivítal Jiráskův Hronov zástupce ústředních deníků, rozhlasu a dalších sdělovacích prostředků — Vladimíra Hroudu, redaktora Rudého práva, Milenu Veselou, redaktorku Tvorby, Jiřího Beneše, šéfredaktora časopisu Amatérská scéna, dr. V. Štefka, šéfredaktora časopisu Javisko, Marii Paříkovou zastupující na Jiráskově Hronově Zemědělské noviny, Martina Jančuška z Osudy Bratislava, Jana Pixu ze Svobodného slova, Valerii Sochorovskou z DILIA, dr. D. Šafaříkovou z deníku Práce, Milana Žarnovického ze slovenské agentury LITA, H. Šimkovou z DILIA, a mnohé další. k nimž patří i zástupci televize. Péči o novináře, kteří se zúčastní letošního ročníku Jiráskova Hronova byl pověřen člen Přípravného výboru přehlídky J. Kmošťák. A že se o Hronově píše, to je vidět ve výstřizích, vystavených v informační kanceláři.

7/76

Alexej Arbuzov

Vezmeme-li do ruky Slovník spisovatelů národů SSSR a nalistujeme-li A, najdeme pod tímto písmenem jméno, které není našim divákům neznámé: Alexej Nikolajevič Arbuzov, naroden v roce 1908 v Moskvě, ruský dramatik. „Vystudoval leningradskou divadelní fakultu, od roku 1923 spolupracoval s proletkultovským divadlem malých forem. Píše od roku 1923. Napsal řadu vaudevillů, lyrických komedií, dramatických kronik a melodramů o vesnici, Komsomolu, válečné době, sovětské i západní inteligenci, o hledání mladé generace. Je výrazným představitelem psychologického a intimního dramatu. Největších úspěchů dosáhl v kresbě ženských postav, především ve hře Táňa. Klade důraz na etické problémy, konfrontuje postoje svých hrdinů k životu, lásce, přátelství, práci. Snaží se zobrazit především vnitřní změnu a vývoj svých hrdinů, proto pracuje s delšími časovými úseky. Využívá lyrického podtextu, řady romantických motivů, symboliky klíčových scén, které spojuje do lemotivů. — Záměrně uvádí do svých dramát řadu melodramatických postupů a pokouší se o vědomou epizaci divadla, a to jak kronikálním řazením časově následných scén, tak i uvedením děje komentujícím chórem.“

Tolik tedy slovník. Pro nás je představa Arbuzova spojená s několika tituly, které jsou poměrně často uváděny jak profesionálními, tak amatérskými divadly: *Náš milý starý dům*, *Daleká cesta*, *Šest zamilovaných*, *Irkutská historie* a především *Romance ve třech*, známá také pod názvem *Můj*

ubohý Marat. Toto komorní lyrické drama, s nímž se letos na Hronově setkáváme, řeší na půdorysu milostného trojúhelníku v časovém rozpětí sedmácti let velmi křehce problém lidského štěstí a smyslu života: Tedy v podstatě problém, jehož se v různých podobách, formách a intenzitě živě dotýkají všechny inscenace letošního Jiráskova Hronova. -ag

Z včerejší inscenace hry Jozefa Hollého *Geľo* aneb *ti druhí a Geľo*

NETRADIČNÝ GEĽO

Už názov včerajšieho predstavenia *Geľo* alebo *ti druhí a Geľo* prezrádza, že divadelnému súboru z Liptovského Hrádku a jeho režisérovi Ivanovi Šenšelovi išlo skôr o parafrázu Hollého komédie *Geľo Sebechlebský*, než o jej tradičnú divadelnú transkripciu. Netradičnosť a cielavedomá snaha vytvoriť predstavenie, ktoré by šlo proti doteraz zaužívaným konvenciám — to bola najcennejšia devíza hrádockej inscenácie. V istom zmysle nadväzuje na líniu prehodnocovania slovenskej klasičky, v ochotníckom divadle úspešne započatú Petrom Scherhauserom a známu z minulých ročníkov hronovských prehliadok. Navyše hrádocká inscenácia pochádza z čisto ochotníckych zdrojov, prakticky bez akejkolvek profesionálnej výpomoci — a to si na predstavení tiež treba ceniť.

Netradičný a nekonvenčný pohľad na klasické dedičstvo stratil by však zmysel, keby neprichádzal prostredníctvom nových tvárnych postupov aj s objavovaním novej významovosti. V predstavení hrádockého súboru bolo viacero sympatických prvkov, ktoré vydávajú svedectvo o invencii režiséra. Predovšetkým Šenšel zvolený princíp „divadla na divadle“ využil na zvýraznenie radosti z hry a podporenie divadelnosti s dôrazom na hereckú akciu. Žiaľ, nevyporiadal sa dôsledne s tým, čomu spravidla zvykneme hovoriť žánrová a štýlová čistota a čo môže mať aj taký dôsledok, že predstavenie na nás pôsobí ako zmes rôznorodých postupov a nápadov rôznej hodnoty. Vari najväčším nedostatkom inscenácie *Geľo* bolo, že zvolený režijný a dramaturgický princíp nevytvoril novú tému hry, novú významovosť. Samotný princíp ironie, sarkazmu, nadsádzky je v princípe správny, ibaže bolo treba robiť väčší a najmä náročnejší výber použitých prostriedkov a menej sa spoliehať na charakteristiku postáv a vzťahov iba vonkajšími prostriedkami.

Predstavenie ochotníkov z Liptovského Hrádku bolo napriek výhradám nesporným oživením tohtoročného Hronova a do diskuse „čo s klasikou našou?“ prinieslo ne jeden cenný podnet.

Čím väčší absentuje na tohtoročnom Jiráskovom Hronove skutočne moderná inscenácia, o aké nebýva na Hronovoch spravidla núdza, tým intenzívnejšie je volanie účastníkov hronovských diskusných klubov po inscenácii takéhoto typu, po hre Hronova, sezóny, roka. Náhradou za jej neprítomnosť je sústavné úsilie krúžkov a ich vedúcich (aspoň v krúžku J. Nováka a dr. Kreťta tak tomu naozaj je) bárs len v teoretickej rovine takéto dielo zhladať a popísať. Malo by to byť javiskové dielo veľkého duchovného formátu,

VČERA V KLUBECH

malo by to byť dielo súčasné, myšlienkovbohaté a tvarovo pestré, malo by to byť dielo vytvorené rýdzo divadelnými prostriedkami a malo by čo najviac ignorovať hybridnosť dnes existujúcich polotelevíznych a polodivadelných, či polofilmových a polodivadelných tvarov. Malo by to byť veľké DIVADLO, v ktorom by bol stelesnený um a talent tvorcu, jeha láska a ľudskosť, fantázia a nápaditosť. A malo by to byť pre diváka, ktorý má rád divadlo, dáva prednosť bezprostrednému zážitku, živému vzťahu, pohode a všemocnosti improvizácie. Malo by to byť, slovom, DIVADLO DNEŠKA.

-akr-

Predstavení *Věci Makropulos* inspirovalo účastníky diskusných klubů k zamyslení a doc. Císaře k dlouhé přednášce, kterou nazval vyznáním lásky Čapkově hře, ale která se stala úvahou na téma - člověk roku 1976 a klasika.

Hovořil o problémech, které přináší inscenace nejen „Makropulky“, nejen všech ostatních Čapkových her, ale tzv. klasických her vůbec. Podle jeho názoru existují dvě cesty, po nichž se inscenátoři mohou vydat. Dát se klasikovi zcela do služeb nebo se s klasikem „porvat“. Bohužel, české amatérské soubory se ubírají většinou cestou první. Prachatické představení lze považovat za přímo demonstrační ukázkou a tedy důkaz předešlé věty. Důvody jsou jistě hlubší, ale v podstatě se zde setkáváme s nejpřirozenější lidskou vlastností - pohodlností. Volíme vždy cestu vyšlapanou, bez velkých překážek, cestu, o níž víme, že po ní bez většího úhlon prošly stovky předchůdců.

Že inscenace vzniklé touto metodou nenesou skutečně vážné problémy, potvrdila diskuse o scénografické složce prachatického představení, která po přednášce doc. Císaře následovala, ale kterou s námahou vyprovokoval dr. Štefko. Hovořilo se o tom, jak by se dáma velkého světa měla oblékat a zejména, jaké by měla nosit klobouky. -ub-

TITUS MACCIUS PLAUTUS

Bol nízkeho pôvodu. Aby sa ako mladík uživil, motal sa vraj v Ríme okolo divadla. Skoro postrehol, čo si žiada ľud a začal písať pre jeho potešenie a zábavu. Ako dobrý pozorovateľ života a mravov svojej doby (dnes jej hovoríme, že bola dekadentná) podal vo svojich hrách povahopis svojho rímskeho súčasníka. A pretože našiel v jeho letore prvky, ktoré majú príliš silnú zotrvačnosť, pretrvali viaceré Plautove hry cez stáročia až do našej súčasnosti. Lišiak Pseudolus, Komédia o hrnci či Komédia o strašidle dokáže nás ešte dnes pobaviť. Plautove nevážno komédie so svojimi zdanlivo periférnymi problémami sú pre nás stále dobrou zámenkou, aby sme cez postavy dávnej rímskej minulosti hovorili o tom, čo nás dnes znepokojuje, čomu sa radi zasmiejeme, čo nás rozveselí. Chvastúň je jednou z najvydarenejších Plautových komédií; podmaňuje si nás svojou domyselnou zamotanosťou i svojím optimizmom, očaruje nás schopnosťou vystavať na jej pôdoryse čosi aj nám veľmi blízke a dôverne známe. Napokon, dnes večer to budeme mať možnosť posúdiť.

-p-

Hronovská celostátná prehliadka amatérského divadla zvolna vstupuje do svojho finále, byly zahájeny diskusní kluby a práce v nich úspěšně pokračuje, stejně jako hodnocení jednotlivých představení v kolektivu poroty. Po všech stránkách zabezpečit tak rozsáhlou akci, jakou je Jiráskův Hronov, to vyžaduje mnoho úsilí od samotných organizátorů, ale i od těch, kteří se zabývají problematikou obsahu přehlídky, a to byla také otázka, kterou jsme položili dlouholetému členovi hronovské poroty, J. Šindelářovi:

46. JH rozhovor

ve Spišské Nové Vsi. Chtějí se něčemu naučit, porovnat výsledky práce. Ale to už je jakási závěrečná fáze — Jiráskův Hronov, jako specifická přehlídková akce se formuje mnohem dříve, vlastně už na počátku každého roku řeší Přípravný výbor problémy, s nimiž se jeho členové setkávají až v průběhu festivalového týdne. Přitom je tím základním obsahová stránka Hronova, a ta se formuje přímo v divadelních souborech vstupujících do celého systému soutěží, od okresních, přes krajské až po mezikrajské přehlídky kde probíhá výběr na Jiráskův Hronov. Tak tomu bylo i v letošním roce, a můžeme říci, že program letošního ročníku Jiráskova Hronova v plném rozsahu odpovídá tendencím, které celé naše amatérské divadlo v uplynulém období naznačilo. Jde přitom samozřejmě nejen o vztah k hodnotám, ale také o inscenační přístupy amatérských souborů, snahu poskytnout divákovi specifickou výpověď o věcech, jež působí na jeho vědomí. Poskytovat ji tak, aby nebyl setřen základní význam divadla ani jeho poslání v obecném slova smyslu. Přitom je třeba říci i to, že amatérské inscenace neustále procházejí vývojem, takže tvar jehož bylo dosaženo před časem, nemusí ve všech případech odpovídat dnešnímu vyznění. Ale letošní Jiráskův Hronov, jak už bylo na těchto stránkách jednou řečeno, je přehlídkou konfrontující a myslím si, že jeho dosavadní průběh i inscenace, jež můžeme ještě očekávat, potvrzují tento názor.“

-ek-

„Do Hronova přijíždějí soubory z celé republiky a spolu s nimi i zájemci o amatérské divadlo a amatérští divadelníci, kteří se tu setkávají s inscenacemi, jež prošly mezikrajskými přehlídkami a národní přehlídkou amatérského divadla

Množství našich knihoven, které jsou v rámci celé knihovnické sítě na vysoké úrovni, sahá čas od času k jedné ze specifických forem práce, k přípravě monografických výstav, věnovaných významným osobnostem naší kultury. Většinou jsou spojovány s literárními večery, besedami o knize a představují tak jednu z možností jak přistupovat k dnešnímu čtenáři, posilovat jeho aktivní vztah k uměleckému dílu a naopak působit i na to, aby postupně vymizely konzumní faktory z čtenářských zájmů.

Výstavy tohoto typu, třebaže mají svou závažnost z hlediska specifické práce se čtenářem v knihovnách osvětového charakteru, mívají často jepičí život. Ale čas od času se podaří odevzdat veřejnosti dílo, které svým významem a hloubkou přesahuje rámec původní potřeby a je schopné otevřít mnohem širšímu okru-

POUTAVÁ VÝSTAVA

hu lidí cestu k poznání rozhodujících faktů, které působily v životě osobností literatury, divadla nebo výtvarného umění.

Podobnou úvahu vyvolává také výstava instalovaná v letošním roce v prostorách Jiráskova divadla u příležitosti 125. výročí narození A. Jiráska. Návštěvník zaujatý jeho literárním dílem tam najde ve fotografiích a reprodukcích dokumentů zachycené podstatné etapy autorova života a může si postupně vybavovat i další souvislosti odpovídající vzniku jeho románů, úvah i dramát.

V průběhu Jiráskových Hronův bývá pravidelně věnován prostor i zájem organizátorů přehlídky specializovaným výstavám, vyjadřujícím po svém určitý vztah ke konkrétnímu ročníku. Připomeňme například loňskou, velmi úspěšnou výstavu divadelních fotografií Karla Mince a mnohé další.

Hronovský návštěvník, divák, si zvykl přijímat kromě divadelního programu i události tohoto typu a loňská výstava z díla Karla Mince i letošní, věnovaná životu a dílu A. Jiráska, nesporně patří k těm nejvýznamnějším. Ukazuje se přitom, že hradecká okresní knihovna, z jejíhož zájmu výstava vznikla, usiluje i v této podobě o víc než jen připomenout významné kulturní výročí, oblíbeného autora, ale snaží se i o vytváření souvislostí, které směřují zcela adresně k dnešnímu čtenáři, k dnešnímu člověku.

-ek-

Z říčanského představení hry Alexeje Arbuzova Romance ve třech, v níž roli Liky vytvořila Marie Špiritová.

VČERA

■ Každý den se představení uvedených na 46. JH zúčastňují delegace stranických a státních orgánů i jejich funkcionáři. Včera jsme v Jiráskově divadle přivítali člena sekretariátu KV KSČ v Hradci Králové a šéfredaktora deníku Pochodeň soudruha Oldřicha Enge, především navštívil Jiráskův Hronov tajemník KV KSČ soudruh Václav Šípek. -k-

■ Ředitelka Městského muzea Místra Aloise Jiráska v Hronově s. Rohulánová se obrací na všechny pamětníky s prosbou o předání vzpomínek na Jiráskovy Hronovy. Předání je možno uskutečnit písemnou formou nebo je možno dohodnout se přímo se s. ředitelkou v rozhovoru. -es-

■ Děkujeme pracovníkům ZK MAJ s. Evě Šikové a s. Boženě Kultové za jejich obětavou a náročnou práci, kterou již desátým rokem vykonávají pro zajištění ubytování návštěvníků JH. Toto malé jubileum není možno oslavit, ba téměř nejde ani poděkovat, protože vždy vám skočí do řeči někdo chtivý bydlení či dalších informací. — Přesto však nechť touto formou přijmou obě poděkování od nás všech spolu se slibem, že napříště budeme vyvíjet své požadavky čitelně, přehledně, se všemi náležitostmi a ve všech kolonkách. -es-

■ Redakce hronovského zpravodaje přijme s radostí vaše příspěvky do zpravodaje. Odevzdávejte je laskavě v Informační kanceláři u okénka „Ubytování“. -es-

■ Po skončení 45. JH začaly Přípravy jubilejního 50. ročníku. Toto vysoké jubileum vrcholné přehlídce amatérského divadla, které je unikátní světovou záležitostí, je věcí nás všech a chceme, aby bylo připraveno opravdu důstojně, aby v celé šíři a ze všech aspektů byl význam Jiráskova Hronova pro amatérské divadlo zachycen. Chceme využít všech inspirativních nápadů a podnětů, zveme vás proto na besedu Kruhu přátel JH, která se koná v pátek 13. srpna v klubovně Jiráskova divadla na téma: Jak si představují jubilejní 50. JH; rádi přijmeme i vaše písemné návrhy, které laskavě zasílejte Městskému národnímu výboru v Hronově.

UPOZORNĚNÍ

■ Včera se nám nedopatřením vloudila do našich informací o začátku dnešního představení chyba. Inscenace Arbuzovovy hry Romance ve třech začíná už v 19 hodin, nikoli v 19.30, jak jsme uvedli včera.

Divadelní soubor ze Zelenče uvede dnes Plautovu komedii CHVASTŮN

DNES A ZÍTRA

STŘEDA 11. SRPNA 1976

Ve 12 hodin se koná na MěstNV rozloučení s divadelním souborem z Liptovského Hrádku, v 16.30 hod. je představení divadelního souboru J. K. Tyl při OB v Říčanech Arbuzovovy hry Romance ve třech, v 17.30 v Jiráskových sadech hraje k poslechu skupina Swing jazz SZK ROH z Náchoda, v 18.30 před divadlem uvítání Dělnického divadla z Brna, v 19 hodin se koná druhé představení říčanského souboru, ve 21 hodin začíná společenský večer v ZK MAJ Slávie. Ve 21.30 hod. v Jiráskově divadle vystoupí divadelní soubor DO SZM, Zeleneč s Plautovou hrou Chvastůň. Beseda souborů s patrony, kterými jsou Elton, n. p., Nové Město nad Metují a OV SSM Náchod začíná ve 23 hod. Odborná porota zasedá ve 23 hodiny.

ČTVRTEK 12. SRPNA 1976

Čtvrtek je volným dnem, informace o místech, která stojí za vaší návštěvou podají v Informační kanceláři, kde jsou rovněž k dispozici jízdní řády. Pro členy Kruhu přátel i další zájemce je pořádán autokarový zájezd do okolí Hronova (nřihlaste se v Informační kanceláři — počet míst omezen). Ve 12 hodin je na MěstNV rozloučení s divadelním souborem z Říčan a souborem DO SZM Zeleneč. V 16.30 hod. se koná první představení Dělnického divadla při OKVS Brno V — Jordan Radičkov: Sníh se smál, až padal. V Jiráskových sadech v 17.30 hrají k poslechu Kamarádi osady 5 JKP Police nad Metují, v 18.30 uvítáme před divadlem soubor SZK ROH Kroměříž, v 19.30 Dělnické divadlo z Brna uvádí své druhé představení, ve 20 hodin se v sadech promítají krátké filmy, od 21 hodiny si můžete zatančit v ZK MAJ Slávie. Ve 22 hodiny se na besedě setká kroměřížský soubor se svým patronem, kterým je Tepna 08, 10, Hronov a ve stejnou hodinu začne práce odborné poroty.

JIRÁSKOV HRONOV, zpravodaj celostátní přehlídky amatérských divadelních souborů — č. 7. 1976. — Redakce: dr. M. Polák, E. Slovákova, M. Marek. — Vydává Přípravný výbor 46. Jiráskova Hronova. — Středa 11. srpna 1976. Cena 1 Kčs.

Hronovský SLOUPEK

Do závěru letošní celostátní přehlídky amatérského divadla už mnoho času nezbývá, ale na jevišti Jiráskova divadla je stále ještě spousta práce, zejména v dopoledních hodinách nebo po skončení večerního představení. A to je čas, kdy na otevřenou scénu zpravidla vstupuje technický kolektiv, který nezabývá jen hladký provoz v budově, ale stará se ještě o mnoho jiných věcí. Vedle hronovského divadelního budovy jsou tu ještě další místa, kam návštěvníci přehlídky rádi zajdou pohovořit si pobavit se. Jedním z nich je i prostor u pódia v parku nebo sál hronovské Slávie. A všude tam bychom našli i pracovníky technického kolektivu divadla, který vede člen hronovského divadelního souboru M. Fendrych. Jejich práce zabírá každému z nich mnoho času a na první pohled není nijak nápadná, patrná a přece by se bez ní neobešla žádná z inencí uvedených na přehlídce. Každý z nich zná v divadle kterékoliv místo, umí se pohybovat po jevišti i v napostě tmě a proto dobře ví, kde může najít zařízení, které je v této chvíli nejdůležitější.

Je to však především dobrá parta, která pracuje v nebyvalé souhře, v níž stačí jen napovědět, aby všichni ostatní přesně věděli o co jde. A přesnost, odpovědnost i zájem o tuto zvláštní, nikterak atraktivní práci v zákulisí, většinu z nich přivedly i sem, do Jiráskova divadla, kde vytvářejí podmínky pro práci amatérských divadelních souborů. Rozumějí si navzájem, jak jinak, vždyť každý z hostů si dobře uvědomuje, jak důležitá je dobrá práce sehraňého technického kolektivu. Proto snad, když diváci potleskem děkují divadelním kolektivům za uvedenou inscenaci, za to jaké pocity v nich vvolala, patří současně jejich vděčnost i těm, kteří na hronovské jeviště vstupují v okamžiku, kdy hlediště je už prázdné, aby připravovali prostor pro druhý den, pro další představení.

I pro mimodivadelní porady v Jiráskových sadech je mimořádně důležité zda bude v provozu zvukarská technika i další zařízení, která napomáhají souborům zájmové umělecké činnosti z Náchodska i promítačům ke splnění příjemného úkolu — zaujmout diváka nebo posluchače, přispět k dojmům, které si s sebou odveze. I tam však najdeme členy technického kolektivu divadla a jejich náročnou a obětavou práci, začínající většinou dlouho před zahájením přehlídky a končící až ve chvíli, kdy se městu vrátí jeho původní atmosféra.

-rtr-